

Nelson Mandela: Simbol za života, legenda u smrti

Piše: Aleksandra Radosavljević

Čovek. Student prava. Dugogodišnji zatvorenik. Prvi demokratski izabran predsednik Južne Afrike. Prvi crnac koji je obavljao ovu funkciju. Dobitnik Nobelove nagrade za mir. Simbol.

„Iako smo znali da će ovaj dan doći, ništa ne može da umanjiti naš osećaj dubokog i neizrecivog gubitka. Poštovanje u svetu zaradio je svojom neumornom borbom za slobodu. Njihovu ljubav zadobio je svojom skromnošću, saosećajnošću i humanošću“, izjavio je predsednik Južne Afrike Jakob Zuma kada je saopštio da je bivši predsednik ove republike, Nelson Mandela, preminuo u 96-oj godini života.

Bio je to kraj jednog perioda. Jedan od onih kritičnih momenata u istoriji zemlje kada tuga spaja sve stanovnike, crne i bele, bogate i siromašne. Uostalom, to je i bila njegova želja od kada je kao mladi pravnik pokušavao da crnačko stanovništvo svoje zemlje oslobodi od aparthejda i potlačenog položaja, preko zavidne političke karijere posle izlaska iz zatvora do poslednjeg daha.

Jedna od prekretnica u Mendelinom životu koja će zauvek promeniti tok istorije i izgraditi ga kao borca za ljudska prava je dolazak Nacionalne Partije (The Afrikaner Nationalist Party) na vlast u Južnoafričkoj republici 1948.

godine. Ona je ubrzo uspostavila politiku poznatu kao

„Aparthejd“ (potiče od reči „odvojenost“). Ovaj sistem legalnog rasnog raslojavanja i segregacije je uspostavio vladavinu bele manjine, koju je činilo oko 13 posto stanovništva, nad tamnoputom većinom. Da bi održala aparthejd, Nacionalna partija je opozicione grupe stavila van zakona, a politički disidenti zatvarani su bez suđenja i mučeni, dok su mirne demonstracije često završavane nasiljem. U znak protesta, Afrički Nacionalni Kongres (The African National Congress – ANC) je pokrenuo kampanju građanske neposlušnosti na čelu sa Mendelom.

Godine represije i nasilja države nad crnačkim stanovništvom su probudile sumnju da će dugodišnji nenasilni protesti protiv aparthejda dati bilo kakav rezultat. Nakon što je vladajuća Nacionalna partija pristala da pregovara sa Afričkim Nacionalnim Kongresom, a potom odbacila sve zahteve, vojno krilo ANK „Koplje slobode“ započelo je sabotaže u Johanesburgu, Port Elizabetu i Durbanu. Sve se okončalo Mandelinim hapšenjem avgusta 1962. nakon više od godinu dana skrivanja. Najpre je osuđen na pet godina zatvora, a potom na doživotnu robiju.

Najveći deo svoje dvadesedmogodišnje kazne je služio u zatvoru na ostrvu Roben gde je u tajnosti pisao svoju autobiografiju. Na ovom mestu gde je Vlada Južne Afrike zatvarala najuticajnije političke protivnike, zatvorenici su dane provodili radeći teške poslove, poput tucanja kamenja u kamenolomu krečnjaka na ostrvu, gde su odsjaji i prašina prouzrokovali oštećenje Mandelinih očiju. Krevet u ćeliji nije imao, već je spavao na otiraču na podu. Okrutnost stražara mu nije bila nepoznanica. Sve to je opisao u knjizi „Dug put do slobode“ , u kojoj se priseća i svog životnog puta koji ga je doveo u to strašno mesto – odrastanja, školovanja, i borbe protiv aparthejda i rasne segregacije.

Nekoliko godina posle izlaska iz zatvora bio je kandidat na prvim demokratskim izborima održanim u aprilu 1994. godine. Tada je ušao u istoriju kao prvi crni predsednik Južne Afrike.

Ovo je bila pobjeda za sve obojene stanovnike ove zemlje, jer je prvi put dozvoljeno glasanje svim punoletnim Južnoafrikanacima svih rasa na izborima.

Sve njegove želje i ideali se mogu sumirati u jednoj od najcitiranijih izjava ovog velikana koja inspiriše sve one koji se bore za ljudska prava i postojanje jednakosti u svetu punom različitosti. Dok se branio od optužbi na suđenju 20. aprila 1964. godine kada je rekao: „Tokom svog života ja sam posvetio sebe borbi za prava afričkog naroda. Borio sam se protiv bele dominacije i protiv crne dominacije. Negovao sam ideal demokratskog i slobodnog društva u kojem svi ljudi žive zajedno u harmoniji i sa jednakim šansama. To je ideal za koji sam živio i koji ću, nadam se, ostvariti. Ali ako je potrebno to je ideal za koji sam spreman umrijeti.“

On je imao san. San o mirnoj i prosperitetnoj Africi u kojoj svi imaju jednaka prava. Izmenio je tok istorije za sebe, za svoju zemlju i za svet. Na njega se ugledaju mnogi – od najviših zvaničnika do najobičnijih ljudi. Njegova sposobnost da učini ono što niko nije mislio da je moguće ga je učinila besmrtnim.